

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 14/1
Telefon št. 75

Opisništvo:
Sodna ulica št. 5
Telefon št. 26

Redna izdaja: vsak dan, razen v nedeljo in praznikih
Cena: 1.50

Izhaja ob 4 jutraj.
Stane celoletno . . . 240 K
mesечно 20
za mesec osemletje . 260
za inozemstvo . . . 600

Oglašni vsak mm višine
stolpe (68 mm) . . 2 K
malí oglašni do 80 mm
stolpe (68 mm) . . 1

Ljubljana, 15. septembra.

Valutni problem pretresa vse naše gospodarstvo. Marljivo kmetovalec, obrtnik in industrijalet s trudom računa račun pa mu prekriža valutni kurz.

Tako se je polastila vsega gospodarstva mučna negotovost. Veliko so krive mednarodne posledice vojne, ne moremo pa tajiti, da je mnogo krivde tudi doma. Ves strup protidržavne gonje prihaja sedaj na dan, račun pa plačujejo delavni sloji našega naroda.

Vse polno je naivnežev, ki bi radi opozicijo naslikali kot brezpogojno patrijotično strujo in ki neprestano ščuvajo proti vladi, češ da ona iz strankarskih razlogov opozicijske elemente kot protidržavne elemente. To je seveda prazna bajka, ki ni nič boljja, če jo izreka gosp. Rybář, kakor če jo na Brezjah pridiguje gosp. Korošec ali če pod njeno figuro pero skriva g. Pesek svojo preteklost. Nobenega dvoma ni, da je med opozicijo v naši državi vse polno elementov, ki jim ne odrekamo patrijotizma, ravnotako gotovo pa je tudi, da se večina opozicije poslužuje metod, ki mesto da udarjajo vlado, blejijo po državi. Prav nerodno se strelja na ministre, kojih mesta bi iste stranke rade zasedle s svojimi ljudmi, težko ranjen pa je delavni narod.

Če načelnik SLS na Brezjah toži, da smo Slovenci in Hrvati podjarmljen narod, ki ga samo bajoneti držijo k tlom, moramo vprašati, ali je tako govorjenje patrijotična opozicija? Ali je kakšna razlika med propagando Frankovcev v Graecu in vodstvom SLS? Korošec in Pesek govorita o temnicah in ječah, dasi oba dobro veda, da pri nas protidržavni zločinci ne samo svobodno hodijo po cestah in šolah, ampak da odkrito pišejo po listih in so v državnih službah.

Priljubljeno sredstvo naših «patrijotičnih» opozicijskecev je primerjanje naše uprave z albansko ali turško upravo. Če kdo nič drugega ne vé, poradi, psuje na državo s tem izrazom. Naša država nije z razbojniškim plemenom Arnarvov obupen boj, ki nastane mnogo krvi in denarja. To je našim opozicijskecem samo povod za napadanje države. Tuji listi slastno citirajo vse te izbruhe in tudi lastni narod ne razume tega načina kritike drugače, kakor da reče, da je bilo svoj čas mnogo lepše in boljše. Vse te na videz malenkostne stvari se v inozemstvu sumirajo v nezaupanje, ki se potem reflektira v kurzu dinarja.

Danes se najširši krugi razburjajo radi padca naše valute. Isti krogi so se razburjali nad vezanjem devizne trgovine in z votlim prepričanjem so trdili, da jo to vezanje vir vsega zla. Isti krogi napadajo izvozne carine. Ko pa bo izvozna carina odpravljena, bodo zopet kričali, da je to pogreška.

Borba proti naši valuti je nedvomno političnega značaja. Vodstvo te borbe je tam, kjer imajo interes, da se pri nas pomeni kupi. Zavezniki teh sovražnikov, ki zlasti v Zürichu pobijajo naš denar, pa se nahajajo pri nas doma. Po vsej Evropi se sprehajajo memoranda in govori katoliških voditeljev, ki pripovedujejo, da v Jugoslaviji zapirajo vsakega, ki se upa še reči, da je katolik, in da pride v ječo, kdor še izgovori slovensko ali hrvaško besedo. Povod se širi glas, da se treba z vso silo dvigniti proti srbskim bajonetom. Inozemstvo jemlje te lo-povščine raznih klerikalcev, radičevcev in narodnih socialcev čisto do-šlovno in naravna posledica je, da nimamo kredita.

Ko se vlada posvetuje o boju proti devalvaciji naše valute, mora predvsem seveda gledati, da se povzdigne naša produkcija, da se poveča izvoz, da se zapreči uvoz vsega luksuza, da se z vezanjem devizne trgovine onemogoči spekuliranje z valutami, ki predstavljajo izkupiček našega eksporta. Treba pa tudi še dvoje: v inozemstvu mora država začeti propagando, ki na laž postavlja defetistično govorenje in pisanje notranjih zastupjalcev, od znotraj pa je treba odločno nastopiti proti demagogom, ki od dne do dne ponižujejo našo državo, da ji odvzamejo kredit. Pri tem mora vlada pomagati vse ono, kar res čuti za to državo in kmetu se bo težavilo, da jo pravilna neča trditve da so protidržavni nečisti in zločinski elementi, ki streljajo na državo direktno, temveč tudi oni, ki slabe državo da bi sami prišli v njo na vlado.

Ostre odredbe proti uničevalcem naše valute

SMRTNA KAZEN ZA VALUTNE TIHOTAPCE.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Finančni minister Kumanudi je konferiral včeraj s člani trgovsko-obrtniške zbornice o odredbah, ki so bile potrebne, da se prepreči umetno znižanje naše valute. Po konferenci se je sestel s trgovinskim ministrom dr. Spahom in razpravljali z njim o istem predmetu. Trdi se, da bo vlada sklenila že danes celo vrsto strogih odredb proti elementom, ki rušijo našo valuto. Finančni minister bo predla-

gal, da se ukine svobodna trgovina z valutami; kontrolo prevzame Narodna banka. Osebe, ki bi bile aretirane zaradi spekulacije z valutami, bodo kaznovane s strogim zaporom, banke pa zaprte. Dotičniki, ki iztihatp-ljajo valuto iz naše države, bodo kaz-novani po prekem sodu s smrtjo. Uvoz luksuznih predmetov se bo one-mogočil z novimi tarilami, tarile za izvoz pa se bodo zmanjšale.

Slabi izgledi Protičeve akcije

NEUGODEN VTIS NJEGOVEGA PROGLASA. — PROTIČ KOT VODJA PARLAMENTARNE OPOZICIJE.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Pro-glas, ki sta ga danes objavila Stojan Protič in dr. Momčilo Ivić v «Bal-kanu», je povzročil v radikalnih vr-stah splošno nezadovoljstvo. Radikali smatrajo namreč Protičev proglas za poizkus, da bi se zasejal v radikalni stranki razdor in ubil ali vsaj zmanj-šal vpliv Nikole Pašića. V vseh po-litičnih krogih prevladuje mišljenje, da Protič in Ivić nikakor ne bosta uspela s svojo akcijo, ker uživata v radikalni stranki in radikalnem po-slanskem klubu Pašić in njegova po-litika neomajno zaupanje. Protič bi mogel dobiti v radikalnem poslanskem klubu v najboljšem slučaju štiri do pet pristašev.

Današnji Protičev proglas pa je in-teresan tudi zaradi tega, ker se je sedaj pokazalo, da so bile vse vesti o razdelitvi vlog med Protičem in Pašićem netočne. Protič je namreč v

tem pr. vzvel napram Pašiću in njegovim politiki skrajno neprijateljsko stališče.

Proglas sam je napravil na vse po-litične kroge vtis popolne praznote. Protič se namreč v svojem proglasu pri napadanju Pašića in demokratov poslužuje jako slabih argumentov. V vseh političnih krogih vladnih strank prevladuje preirčanje, da sedaj ne more biti niti govora o kaki reviziji ustave, kakor jo zahteva Protič v svojem proglasu.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) V dobro informiranih krogih se zatrjuje, da bo Stojan Protič pri svojem prihodu v skupščino prevzel vodstvo opozicijskih strank, ki bodo zahtevale revizijo ustave. V poštevi bi prišel Narodni klub, Jugoslovanski klub, Radičevci, dr. Trumbić, doktor Momčilo Ivić, štiri do pet radikal-cev in morebiti še kak musliman.

Sijajen sprejem slovenskih kmetov v Valjevu

Beograd, 15. septembra. (Izv.) V to-rek so dospeli v Valjevo slovenski kmetje - izletniki. Pričakovala jih je 6000 glav broječa množica in jih bur-jno pozdravljala. Vsaka hiša je hotela imeta Slovenca za gosta. Na banketu jih je pozdravil narodni poslanec Pe-ra Marković (demokrat). Zahvalil se mu je v imenu Slovencev minister Pucelj.

PARASTOS ZA JUNAKE SOLUSKE FRONTE.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Dan-es dopoldne so je vršila v saborni cerkvi povodom obletnice proboja na solunski fronti spominska svečanost za padle junake. Obredom so prisotno-vali člani vlade in generaliteta.

NARASČAJOČE ZANIMANJE ZA INVESTICIJSKO POSOJILO.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Ka-kor je bilo pričakovati, se je zanimanje za podpisovanje našega investicijskega posojila zadnje dni zelo povečalo. Po poročilih, ki prihajajo od raznih de-narnih zavodov, bo rezultat jako po-vojen. Pokrajinske oblasti so podvo-jele akcije, da preko občinskih oblasti razširijo podpisovanje tudi na najšir-še sloje naroda.

KAKO SE JE DELILA BARANJA?

Beograd, 15. septembra. «Tribuna» poroča, da je vzrok tak ureditvi ba-ranjskega vprašanja, od katere trpi škoda Jugoslavija, med ostalim tudi dejstvo, da imajo nekateri člani med-zavezniške komisije osebne interese na taki ureditvi. Angleški polkovnik Gasset ima namreč materijalne interese v pečujških premogovnikih, Itali-janski polkovnik Venisello ima izvrst-ne odnose z neko tvornico za ispriti-ne drugi italijanski polkovnik pa, čigar imena časopisje doslej še ni moglo ugotoviti, ima interese v raz-nih tvornicah v Vilanyju. Angleški polkovnik Grave ima rodbinske zveze z bivšim nadvc vodo Friderikom, ki ima v Baranji obširna posestva.

PREISKAVA PROTI ATENTATORJEM NA KRALJA.

Beograd, 15. septembra. Preiskava za-radi atentata na kralja se nadaljuje. Ne bo se končala tako kmalu, ker je bil preiskovalni sodnik pred nekaj časa pre-menjan. Novi sodnik Vujić bo moral proučiti vse akte svojega prednika, pre-den se bo mogla preiskava nadaljevati.

INFORMACIJSKI BIRO TRGOVIN-SKEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Trgo-vinsko ministrstvo je sklenilo, da se u-stanovi v oddelku za zunanjo trgovino informacijski biro, ki bo imel nalog, da informira stranko o gospodarskih pri-likah naše države in inozemstva.

BARANJSKI BOGOSLOVCI.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Vodja bunjevsko-bokaške stranke, član Koro-škevega kluba je zaprosil ministrstvo prosvete, da dovoli 20 bogoslovcev na-daljevati študije v Kaloči na Madžar-skem. Minister prosvete Pribečević je to prošnjo odbil, predložil pa, naj gredo ti bogoslovci študirat v Zagreb, in jim je za ta slučaj obljubil tudi državno po-dpore.

JUGOSLOVANSKA TRGOVSKO-OBRT-NISKA ZBORNICA V SOLUNU.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Na pred-log trgovinskega ministra je finančno-gospodarski komite ministrstev sklenil, da se ustanovi v Solunu naša trgovsko-obrtniška zbornica, ki bo subvencionirana od države.

PREPOVEDAN UVOZ ŽIVINE IZ MAD-ZARSKE.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Polje-delski minister je prepovedal uvoz ži-vine iz Madžarske, obenem pa predložil vla-di, da naj prepove izvoz živine iz naše-ga dela Baranje na Madžarsko.

PRIPRAVLJANJE URADNIŠKE PRAG-MATIKE.

Beograd, 15. septembra. Minister za konstituantno in izenačenje zakonov je na podlagi členov 106 in 196 ustave se-stavil komisijo, katere naloga bo, da bo izdelala zakonski načrt o civilnih držav-nih uradnikih. Za člane te komisije so imenovani kasacijski sodnik Vasa Pe-trovič, načelnik ministrstva za konstituan-to Andrej Dimić in načelnik finančne-ga ministrstva Milorad Vasojevič.

Antanfa bo zahtevala, da izpraznimo Albanijo

SILNI NAPORI ITALIJSKE DIPLOMACIJE.

Milan, 15. septembra. (Izv.) Listi poročajo, da sta Anglija in Francija končno odobrili italijansko stališče v albanskem vprašanju. Vse tri vlade so se zjedini-le k skupnemu koraku v Beogradu. Predale bodo jugoslovans-ki vladi noto, v kateri bodo zahte-va-le, da jugoslovanske čete nemudo-ma zapuste ozemlje, kar ga imajo zasedenega preko mej, določenih leta 1913.

Kolektivna nota se izdeluje sedaj v Parizu. Pričakuje se, da bo že jutri redigirana, nakar bo predložena vsem vladam v odobritev, nato pa nemu-doma izročena v Beogradu.

Listi izražajo neprikrito svoje za-dovoljstvo nad italijanskim uspehom ter povdarjajo, da gre glavna zaslu-ga zanj neumornemu, sistematičnemu in spretnemu delovanju italijanske diplomacije.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Iz Zeneve je dospela vest, da se je ita-lijanski diplomaciji posrečilo prodreti v Parizu in Londonu s svojimi za-htevami glede Albanije. Baje bodo velesile izročile v Beogradu skupno noto, v kateri bodo zahtevali, da umaknemo naše obmejne straže z al-banskega ozemlja tostran meje iz leta 1913.

Jugoslovan izvoljen za člana mednarodnega razsodišča

Zeneva, 15. septembra. Skupščina zve-ze narodov in svet zveze narodov sta izvolila pri česti volitvi za razsodnika Hubra (Švica) in Nyholma (Dansko), s čimer je postala končnoveljavna lista za mednarodno razsodišče polnoštevilna. Pri volitvi nadomestnih sodnikov so bili izvoljeni Yang (Kitajski), Negulescu (Ru-munija) in Jovanović (Jugoslavija) za nadomestne sodnike. Ker se zaradi 4. na-domestnega sodnika kljub petim volit-vam ni mogel doseči sporazum med svetom in skupščino, je skupščina izvolila tričlansko komisijo, ki ima z enako mo-čno komisijo sveta odločiti o spornem četrtem mandatu.

Beograd, 15. septembra. Presbiro poro-ča iz Zeneve: Tekom budega boja pri volitvah sodnikov mednarodnega razso-dišča, ki so trajale ves dan, je bil iz-voljen tudi predsednik našega kasacijskega sodišča Mihajlo Jovanović. Izvoljen je bil soglasno v svetu, kakor tudi v skupščini. Ta izvolitev je važna zato, ker je Jovanović edini Slovan, ki se na-haja v mednarodnem sodišču. V medna-rodnom sodišču je tudi Romun Negule-scu. Predsedniku naše delegacije Miro-slavu Spalajkoviću so člani sveta iskro-ne častitali k pozornosti, ki sta jo izka-zala svet in skupščina našem kandida-tu in naši kraljevini.

Madžarska vlada v krizi

Budimpešta, 15. septembra. (Izv.) «Ma-gyar Orszag» javlja, da bo narodni skup-ščini predložen zakonski načrt, ki po-blišača finančnega ministra, da sme del iz premoženjskega davka nastalih do-hodkov države uporabiti za pokritje te-koših državnih potrebščin. Prvotno je bilo določeno, da se ta državni dohodek uporabi samo za pokritje državnih dol-gov, vendar pa so se že sedaj porabile znatne vsote za druge namene. Finančni minister Hegedűs je s tem sam priznal polom svojega finančnega sistema. Ka-kor se govori, namerava Hegedűs odsto-piti koncem tega leta, ni pa izključeno, da se zgodi to že prej.

Današnji večerni listi naglašajo dalje, da bosta razen Hegedűsa odstopila tudi zunanji minister Banffy in poljedelski minister Szabo in sicer že tekoma prihodu-nega tedna. Prvi zaradi svojega neuspeha v vprašanju Zapadne Ogrske, dru-gi pa zaradi panamskega izvoznega škandala, za katerega je odgovoren. Ne-kateri listi govorijo že o predstoječi re-organizaciji vlade. Nova vlada bi bila zopet poverjena sedanjemu ministrskemu predsedniku grofu Stefanu Bethlenu.

Fašistovski poboji v Pulju

Pulj, 15. septembra. (Izv.) V prošli no-či so se spopadli v ulici Porta Aurea fašisti s komunisti; v poboju je bil teko ranjen fašist Sassek, ki je kmalu podle-gel svojim ranam. Vseled tega so fašisti vzprizorili po ulicah gonjo za komunisti in pretepli večje število oseb, med nji-mi tri smrtno nevarno.

AVSTRIJSKI MAJOR ZBIRA Z ITALIJSKIM DENARJEM AL-BANSKE DOBROVOLJCE PRO-TI JUGOSLAVIJI.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Bivši avstrijski, sedaj arnavtski major Ohil-lardi je prispel v Korču, kjer je pričel z zbiranjem dobrovoljcev za na-pad na jugoslovanske meje. Za zbira-nje dobrovoljstvih čet razpolaga z ve-likanskimi svotami. Značilno je, da je bil ta major pred kratkim v Italiji.

NEMIRI V SKADRU.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Iz Skadra se poroča: Na poziv oblasti, da se priklase vsi vojni obvezanci, so nastali v Skadru neredi. Prišlo je tu-di do pobojev med domačim prebi-valstvom in orožniki, tekoma katerih je bilo znatno število oseb ranjenih. Sele po intervenciji vojske je bil vzpostavljen zopet red.

FEDERATIVNA REPUBLIKA SREDNJE AMERIKE.

Pariz, 15. septembra. (Izv.) Iz New-yorka se brzojavno poroča, da je dne 10. septembra v San Salvadoru bila podpisana pogodba med Guatemalo, Hondurasom in San Salvadorjem o ujedinenju v novo federativno repu-bliko centralne Amerike.

AVSTRIJSKO-MADŽARSKI BOJI.

Dunaj, 15. septembra. Uradno se po-roča: Na obeh straneh ceste Kirchschlag-Pilgersdorf približno kilometri južno-vzhodno deželne meje napravljajo tolpe zaklonišča. Ob meji južno-vzhodno Kirchschlaga so naši organi s strelja-njem prepodili tolpe. Pri Neudau a. d. Lafnitz južno-vzhodno Hartberga je pri-bližno 20 mož broječa tolpa napadla na-še poljske straže. Tolpo smo prepodili s streljanjem. Po izpovedi enega člana te tolpe je bil pri spopadu ranjen en ma-džarski častnik. Od našega pehotnega ba-talijona št. II/5 je bil vojak Josip Jung usmrčen in v Kirchschlagu pokopan.

DELLA TORETTA ZAPUSTIL DUNAJ.

Dunaj, 15. septembra. Po večdnevnam bivanju na Dunaju je nocoj italijanski zunanji minister Della Toretta odpo-toval v Rim. Na kolodvoru se je od njega poslovil zvezni kancelar dr. Schober z ne-katerimi višjimi uradniki zunanjega mi-nistrstva.

ŠVICA PRIZNALA KARLU EKSTERI-TORIJALNOST.

Bern, 15. septembra. (Izv.) Švicarski zvezni svet je s svojim sklepom po-de-lil bivšem avstrijskemu cesarju Karlu pravico eksteritorijalnosti za ves čas njegovega bivanja v Švici. Na ta način je Karl oproščen plačevanja davkov in drugih državnih pristojbin.

POOSTRITEV ANGLEŠKO-IRSKEGA SPORA.

London, 15. septembra. Kakor jav-ljajo večerni listi, je dobilo irsko vprašanje zopet resno lice, ki more presenetiti obe državi.

ZAKASNEL PROTEST.

Zeneva, 15. septembra. Črnogorski mi-nister za zunanje stvari (?) je poslal zve-zi narodov pismo, v katerem protestira proti združitvi Crne gore s Jugoslavijo.

Političen položaj v Italiji

Današnja vlada g. Bonomija, v kateri se nahajajo reformisti, liberalci in klerikalci ima važno nalogo obnoviti avtoriteto države, katere danes v Italiji ni. Bononi je prevzel v resnici težko breme na svoje rame in zato njegov trud prilično le malo uspeva. Spori med »ljudskimi arditii« (komunisti) in fašisti v notranjosti države so zelo pogosti, a čisto pride do nemirov tudi med fašisti in republikanci.

Republikanci so v Italiji precej nepopolarni in imajo v rimskem parlamentu le 8 poslancev, ki predstavljajo zmerno nacionalistično strujo in se zmerneje socializirajo, tako da stojijo danes nekako v sredini med nacionalizmom in socializmom. A sredi imajo v dobi največjega nerada in strasti le malo vpliva in nade na zmago. Današnja vlada nikakor ne stoji na trdnih nogah; domneva se, da bo na zimo že ob odprtju parlamenta v mesecu novembru nastopila kriza. Pasivni vladi Bonomija naj bi sledila močna vlada, ki bi imela večino v parlamentu in aktivni delovni program.

Nastaja vprašanje, katere stranke bodo hotele sodelovati v novi vladi? Morda Giolitti, ki je brez stranke, brez pristavev in brez stalnega programa, noč, ki vidi in računa le s potrebnimi trenutki, ali pa pride vlada z res evristim, ne samo političnim, ampak, kar je še važnejše, s socialnereformnim programom. To bi značilo novo porjelo v gospodarskem življenju Italije, nov način pojmovanja državne uprave, gospodarstva in politike. 126 socialističnih poslancev, 106 klerikalcev, 8 republikancev in 4 tirolski Nemci ti imeli v parlamentu večino, ki bi v gospodarskem in socialnem programu bila prilično homogena.

Dočim kažejo klerikalci voljo za vstop v tako vlado, najdemo med socialisti večine zelo mnogo odločnih nasprotnikov take vlade. Oni naglašajo, da je socialistična stranka med svetovno vojno ostala čista, ni postala »patritotična«, ni glasovala za vojna posojila in vsled tega tudi ne sme prevzeti grozne dedščine vojne in državnem gospodarstvu. Državni dolg, pasivnost v proračunu, pasivnost trgovine, nezaposlenost, preobremenjen birokratski aparat, velik vpliv vosepostojnikov in primitivizem kolonij, vse to ne more navdušiti socialistov za vstop v vlado.

Socialistični reformisti, Turatti, Modigliano in del socialistične večine, posebno nekateri strokovni organizatorji, zahtevajo odločno sodelovanje in se ni malo ne plašijo vsled poloma socialističnega sodelovanja v vladi v Nemčiji (Scheidemann), Avstriji (Renner) in Češkoslovaški (Tusar). Zastopajo mnenje, da je število socialističnih poslancev preveliko za opozicijo in da je njih zgodovinska dolžnost, da vstopijo v vlado in da sodelujejo. Fašisti izkoriščajo to »opasnost« koalicijske socialiste v klerikalce, da ponovno pridobe za sebe industrijske kroge, ki so jim obrnili hrbet, ko je minula nevarnost socialne revolucije in okupiranja tvornice. Zato vodijo svoj pokret na nova pota in nove pohode.

Meseca september in oktober bosta odločilna za bodoči kurz italijanske politike. Italijanska politika bo krenila na levo ali na desno: Turatti ali Giolitti.

Francija in Madžarska

Pariz, 14. septembra.

Madžarska vlada je slednjič odločno podučena, da v vprašanju zapadne Madžarske ne more računati ni na indirektno ni na odkrito pomoč s strani Francije. Ako Madžari v spominu na prejšnje francoske diplomate v Madžarski upajo, da jih bodo le ti tudi sedaj podpirali, se nahajajo v hudi zmoti. Francoska vlada bo strogo gledala na točno izvedbo senžermenske in trianonske mirovne pogodbe. V pariških monarhističnih in nekaterih zainteresiranih industrijskih krogih se sicer zatrjuje razumevanje težkega položaja, v katerem se nahaja Madžarska, ki naj da del svojega ozemlja

avornim prejšnjim vojnim zaveznikom, a pri tem se ne sme pozabiti na dejstvo, da je »Temps« se pred par tedni v svojih uvodnih člankih zahteval onemogočenje predaje Avstriji pripadajočega dela Madžarske, dokler se gibanje za priključitev Avstrije k Nemčiji ne uduši.

V takojšnjih uradnih krogih poveljuje mnenje, da se mora brezposlovno izvesti predaja spornega ozemlja, ker se je tudi Jugoslavija prisilila, da je odstopila določeni deli. Pričakuje se, da bo madžarska vlada storila vse, da se natančno izvedejo določila mirovnih pogodb.

Starši in veroizpoved otrok

Mnogo je v zadnjem času staršev, ki ne vedo, kaj bi storili s svojimi otroci, ker je nastopila v družini izprememba v veroizpovedi.

Obči državljanski zakonik nalaga staršem dolžnost, da dajejo otrokom tudi doma verski pouk. Na drugi strani pa je verski pouk v šoli.

Glede otrok je predpisoval avstrijski zakon z dne 25. maja 1868 o veroizpovedi sledeče:

1.) Zakonski otroci slede veroizpovedi staršev, ako sta oba starša iste veroizpovedi. Pri mešanih zakonih slede dečki veroizpovedi očeta, deklice veroizpovedi matere. Vendar morata zakonca s posebno pogodbo (pred notarjem) dogovoriti tudi, da slede vsi otroci po veroizpovedi materi ali pa vsi očetu, ali pa dečki materi in deklice očetu. — Ako se ne da uporabiti teh predpisov, potem določa veroizpoved oni, kateremu je skrbeti za vzgojo otroka. 2.) Po gorenjih predpisih določena veroizpoved se redovito tako dolgo ne da izpremeniti, dokler otrok ne more sam o nji odločiti (torej s 14 letom). Izprememba je mogoča le pri otrocih, ki še niso izpolnili sedmega leta starosti. 3.) V slučaju izpremembe veroizpovedi enega ali obeh zakoncev pa velja za otroke, ki še niso izpolnili sedmega leta starosti, kakor da bi bili rojeni šele po izpremembi veroizpovedi staršev. Nezakonski otroci vsled veroizpovedi matere.

V zmislu gorenjih predpisov torej otroci do izpolnitve 7. leta avtomatično slede veroizpovedi svojih staršev. Ako sta starša različne veroizpovedi, slede dečki očetu, deklice materi, če ni glede drugačne odredbe med staršema napravljena posebna pogodba (notarski akt). Vse to velja pa le tako dolgo, dokler otrok ni izpolnil starost 7 let. Ako torej n. pr. izpremeni oče veroizpoved, predno je njegov sin izpolnil 7 let, mu sledi sin v novo veroizpoved. Ako pa je prestopil oče k drugi veroizpovedi, ko je sin star že 7 let, se to ne zgodi; v slednjem slučaju ostane veroizpoved sina neizpremenjena.

Ne povsem jasen je slučaj, da izstopi kateri staršev iz veroizpovedi, pa ima otroka, ki še ni izpolnil 7. leta, ne da bi potem pristopil k drugi veroizpovedi (brezkonfesionalnost). Ker otrok sledi avtomatično veroizpovedi roditelja, je pravzaprav tudi otrok v tem slučaju brez konfesije. Kakor hitro pa je otrok izpolnil sedmo leto, mora imeti kakor zakon sedaj splošno interpretira neko konfesijo (radi šole). Roditelj je imel do izpolnitve sedmega leta v tem slučaju pravico dati otroku poljubno priznano veroizpoved, ki jo je po zmislu citiranega zakona mogel do otrokovega sedmega leta tudi zopet poljubno menjati; tega pa ni mogel več storiti potem, ko je otrok izpolnil sedmo leto. V dobi šolskega pouka (do osmega do izpolnitvega štirinajstega leta) po citiranem zakonu torej starši nimajo nobene pravice, odločiti o veroizpovedi svojih otrok; še manj seveda otroci sami.

Izvajanje navedenih predpisov lahko povzroči v družini nevdružne razmere in škodo posebno otrokom. Zgodi se na primer sledeči slučaj: zakonca, ki imata petero otrok: enega starega nad 14 let, dvoje starih od 7 do 14 let, dvoje pa pod 7 let, sta rimskokatoliške veroizpovedi, prestopita pa iz rimskokatoliške veroizpovedi k protestantizmu. Otroka, ki sta stara pod 7 let, sledita staršem v protestantizem, nad 14 let stari postane pravoslavni, ker lahko že sam odloča o svoji veroizpovedi, otroka med 8 in 14 letom pa morata ostati rimska katolika. V šoli morata obiskovati verski pouk pri

rimskokatoliškem katehetu, doma pa sta tudi starša (§ 139 občega drž. zak.) dolžna dati jima verski pouk. Na eni strani zahteva od njiju katehet v šoli, da se naučita katehizem itd. in obiskujeta šolsko mašo, se vdeležujeta procesije, hodita k spovedi itd., doma pa jima dajeja starša (ki sta protestanta) verski pouk na protestantski podlagi. Katehet jima pravi: to je prav, kar jaz uim, če bosta starša poslušala, pojdieta v peklenko brezno, doma pa pravijo starši, ni vse res, kar uči katehet v šoli, tega se imata držati, kar midva učiva. Starši imajo v rokah šibo in sto drugih sredstev, katehet na drugi strani razpolaga s nič manj učinkovitimi sredstvi: zapor, petica, ponavljanje razreda radi slabega napredka v verouku itd. — poleg grožnje s peklenkim ognjem.

Se bolj komplikirano je primer, da izstopi iz ene konfesije in pristopi v drugo samo eden izmed staršev in mu sledi samo del otrok. Tu nastane nasprotje ne samo med katehetom in starši ampak tudi med starši.

Tako je bilo pravno stanje pred sprejetjem naše ustave.

Po svetu

— Obletnica bitke na Marni. Dne 11. t. m. so v mestu Meaux na svetem način proslavili sedemletnico znamenite bitke na Marni, ki se je vršila 11. septembra 1914. Tega dne se je posrečilo Francozom ustaviti zmagovalno Nemce, ki so se po osvojitvi Belgije naglo približevali Parizu. Glavni cilj Nemcev je bil, razdeliti francosko armado v dva dela in jo potem potolči. Izvrstna taktika tedanjega francoskega generalisima maršala Joffreja je preprečila te načrte Nemcev in v tej bitki je začetek poznejših porazov nemške armade in končne nemške katastrofe.

— Sejmška številka dunajske »Neue Freie Presse«. Dunajska »Neue Freie Presse« je izdala posebno sejmško številko na 126 straneh; od teh je 106 strani napolnjenih po inseratih, katerih skupšček je znašal 3.031.000 avstrijskih kron. Časopis »Neuer Wiener Tagblatt« je skupil za inserate tudi ogromno vsoto 2.894.000 kron. »Neue Freie Presse« demantira vest »Corriere della Sera«, češ, da je bila kupljena od berlinskega založnika Ullstein-a v svrhu propagande za priključitev Avstrije k Nemčiji.

— Morilci Erzbergerja. Zasedovanje Erzbergerjevih morilcev je stopilo v nov stadij. Ni izključeno, da bodo rezultati preiskave dovedli do novih odkritij političnega značaja, ki ne bodo ostali brez vpliva na daljnji razvoj bavarske krize. Kriminalna policija je, kakor že javljeno, ugotovila, da sta morila Erzbergerja trgovca Heinrich Schulz in pravnik Heinrich Tillessen. Izginila sta brez sledu. Pač pa je policija aretirala celo obitelji neke vdove, tri hčerke in sina, ki je poprej bil kadet. Rožbina je osumljena, da je sodelovala pri umoru Erzbergerja.

— Italijanski vojaški zakon razširjen na anektirane pokrajine. Na svoji sobotni seji je italijanski ministrski svet odobril na predlog vojnega ministra Gasparottia zakonski odlok, ki razširja na nove pokrajine zakone o vojaških naborih. Pod vojno obveznost spadajo vsi državljani, rojeni po letu 1882. K vojaškemu naboru bo klican najprej letnik 1901. Čas naborov še ni določen.

— Življenje v Moskvi. »Frankfurter Zeitung« podaja interesantne podatke o sedanjem položaju v Moskvi na temelju izpovedb številnih beguncev, ki so v zadnjem času dospeli v Rigo. V celoti Rusiji vlada lakota, samo Moskva dela izjemo. Vse blago, ki ga kupuje sovjetska vlada v inozemstvu, se dovažja v Moskvo, kjer se dele živila na podlagi izkaznic, seveda le v majhnih količinah. Prebivalstvo je razdeljeno na štiri kategorije. V zadnjem času so odprte trgovine, ki prodajajo živila brez izkaznic, cene pa so tako visoke, da jih srednji sloji nikakor ne zmorejo. Dasiravno vlada gladi, kolikor in strogo sovjetske navedbe, so vendar zabave vsak dan na dnevnem redu in pod krinko dobrodelnosti se izsipa jo in zapravljajo milijoni

vec novo za nas.

Proti bližnji Srbije smo na njivah že opazili vinograde, sladkorno peso, papriko I. dr.

Bilo je že deset, ko smo ugledali pred seboj ono krasno prestolico, ki smo tako hrepeneali po njej. Srce se nam je širilo, ko smo ugledali našo Savo v obliku Donave, prav pred lilem naših osvoboditeljev, ki so se leta in leta ozirali gori proti izviri bistrh naših voda še gorečnejše kakor mi proti končnemu cilju.

Na kolodvoru so nas imenoma vlade pozdravili g. minister dr. Kukovec, poslanci Gjorgjevič (učitelj), Bubanović, urednik »Pravde« poslanec Sokić, dr. Hacin, uradniki poljedelskega ministrstva ter mnogi Slovenci in ogromno število Beograđanov.

Ko smo se nastanili po odkazanih nam stanovanjih, smo si ogledali mesto. Ob 1. smo obedovali v Topčideru. Pogostila nas je vlada, ki se je s šestimi ministri udeležila obeda. Bila je gniljivo gledati silovlaskega ministrskega predsednika Pašića v preprosti obleki sredi svojih tovarišev (gg. Pribičević, Trifković, Krizman, Kuko-

Naša ustava pa določa v členu 16. odst. 7: »Verski pouk se daje po želji roditeljev, odnosno varuhov, ločeno po veroizpovedanju in v soglasju z njih verskimi načeli«.

Ako se ta ustavna določba izvaja, potem ni mogoče siliti otrok, katerih starši niso rimskokatoliške veroizpovedi, da obiskujejo verouk pri rimskokatoliškem katehetu, kajti jasno je, da bi to ne bilo po želji roditeljev in tudi ne v skladu z njih verskimi načeli. Če na eni strani zakon dovoljuje versko svobodo staršem, ne sme na drugi strani delati nasilja njih otrokom, ki morejo imeti od tega le kvarne posledice v vsakem oziru.

V zaključnem določilu (člen 142) ustave je rečeno, da z dnem uveljavljenja ustave (torej z dnem razglasenja v Službenih novinah, menda 29. junija) prestatno veljati vsi pravni predpisi, ki bi nasprotovali ustavi. Brez dvoma pa nasprotujejo predpisi zakona z dne 25. maja 1868. drž. zak. št. 49 ustavnemu predpisu člena 16 odst. 7, v kolikor se gre za verouk v šoli. Stvar šolske oblasti je, da se odloči v tem vprašanju pravočasno ob začetku šolskega leta.

Politične beležke

— Klerikalci in narodnost. Iz Beograda poročajo: Hrvatski klerikalni poslanec iz Dalmacije dr. Dulibić je vložil v ministrstvu za notranje zadeve ostro protestno noto, ker so v Sijnu sneli demonstranti raz cerkev papeško zastavo, ki je bila tam razobesena v čast neke klerikalne manifestacije, ter jo javno zažgali. V svojih narodnih čutih globoko užaljeni klerikalni poslanec protestira proti poživu papeške zastave, češ, da bi moglo to izzvati mednarodni konflikt. Za papeško zastavo so se zavzeli klerikalci, toda molčali so na vsa grozodejstva, ki jih uganjajo fašisti nad našim narodom v neosvobojeni domovini! Do neba so poveličevali onih par fraz, ki jih je napisal italijanski papež, ki pa do danes niso izdale ničesar, ker fašisti nadaljujejo nemoteno svoje zločine in niti eden prognanih jugoslovanskih duhovnikov se ni še smel in ni mogel vrniti.

— Županska volitev v Ljubljani. Včeraj so se ves dan trudili mestni organi, da dostavijo občinskim odborikom vabila k županski volitvi, ki je določena za soboto ob 5. popoldne, § 45. volilnega reda predpisuje vabilo proti dostavi. Ako bi se ne posrečilo dostaviti vabil, bo žal morala biti volitev za par dni odložena. S tem bi samo od sebe bilo ustrezno želji opozicijskih strank, zlasti SLS in JSDS, da si pridobijo vsaj še nekaj časa, da tudi one dobe končno sliko o aferi Pesek. Mi samo želimo, da naj se dostavitev vabil omogoči v kratkem, če pa se med tem tudi drugim strankam še bolj odpro oči, odlog par dni, kakor ga je sicer stvarno škoda, ne bo brez koristi za usodo Ljubljane.

— Ptujski občinski odbornik Ciril Tušek, pristaja NSS, ki pa je iz narodne zavesti glasoval pri županski volitvi za narodnega demokratskega kandidata proti nemušurkemu socializmu, je bil vsled tega izpostavljen veličinim napadom svojih ožjih strankarskih tovarišev. Na naredi temu konec, je sedaj odločil svoj odborniški mandat. Vprašanje pa je, ali bo smela oblast vzeti njegov odstop na znanje, saj predpisuje volilni red točno razloge, ki opravčujejo odklonitev ali odložitve občinskega odborništva.

— Aretiran komunistični poslanec — med hajduki. Iz Beograda javljajo, da je žandarmerija v okrogu Kolašinskem v Črni gori zasledila in ujela večjo družbo odmetnikov, ki so vznemirjali z ropi, poboji in požigi vso okolico. Med vjetimi hajduki se nahaja tudi bivši komunistični poslanec Pavle Žilić, ki je vzdrževal zvezo med odmetniki in komunisti. Pavle Žilić je stal pod policijskim nadzorom in je pobegnul med odmetnike. Za njim je bila izdana tiralica, ker je v družbi s hajduki izvršil nekaj ačinov nad svojimi političnimi nasprotniki.

— Italija proti intervenciji male antante. Dasi je bilo že v začetku avstromadžarskega spora jako avomljivo,

vec, Pucelj) med preprostimi slovenskimi seljaki. Ministrski predsednik je po zdravu g. Ažmana v gniljivem nagovoru omenjal, da je njegova dolgoletna življenska naloga končana s tem, da vidi udeležene svoje brate, katerih najzvestejši član je ravno slovenski seljak. Nikdar naj se več ne povrne časi, da bi sovrag ščeval brata proti bratu in končno zavladal nad njimi vsemi.

Nazdravljalo se je celokupni narodni vladi, posameznim ministrom, srbskim in slovenskim seljakom. Po obedu so se gg. ministri med njimi »Lepa naša domovina« odpeljali, mi pa smo si ogledali topčidersko obirno ekonomijo. O upravitelju je dal z ministrom plugom preorati zaraslo njivo, razkazal nam je od Anglije podarjeno živino slmodolskega in šotškega plemena, ogledali smo širame raznega poljedelskega orodja, pokušali vinske pridelke, nato pa smo odhiteli nazaj v mesto v hotel »Pariz«, kjer nas je pogostila mestna občina z mrzlo južno. Da govorov in navdušenja ni manjkalo, je ob sebi umevno. — S. L.

da bi bodo zavezniški izročili mali avtonomni mandat glede intervencije na Madžarskem, se je sedaj pokazalo, da so bili ti dvomi popolnoma opravičeni. V antanti vlada napram malim zaveznikom ljubosumnost, zato se nikakor ne more odločiti, da bi ji dala priliko da uveljavi na ta ali oni način svoj ugled. V avstro-madžarskem vprašanju prideta glede intervencije v poštev Jugoslavija in Češkoslovaška. Če vnaprej pa je bilo jasno, da do te intervencije ne pride, ker obenem z vsemi o njej, se je pojavilo vprašanje koridora. Zato je Italija s tako naglo nastopila proti intervenciji: ni povedala, sicer pravega vzroka, ali jasno je, da ji je bilo pred oči samo vprašanje koridora, ki bi pomenjal za Italijo velik gospodarski udarec. Sprito tega dejstva so vse kombinacije o kalcu intervenciji v zgoraj omenjenem smislu izključene, ker zavezniški ne bi nikdar pristali na to, da bi Jugoslavija in Češkoslovaška izveli intervencijo takokot si jo zamišljali oni, a ne tako, kot bi morla želeli zavezniški.

Sport in turistika

Kolesarske tekme Sportnega tedna se bodo vršile v nedeljo dne 18. t. m. Kolarji so bile tudi letos te tekme zamišljene kot dirkalne tekme, ki nudijo občinstvu mnogo več pouka in zanimivosti razvedrila kakor cestne dirke. Za letošni pripravniški dirkalnišča in se bodo morale vršiti tekme na cesti. Urejanje pa so tako, da bosta start in cilj na istem mestu, tako da se bodeda odigravala ob najzanimivejša momenta vsake tekme vedno pred oči gledalcev. Tekme se bodo vršile ob 3. popoldne na cesti med Zgornjo Šiško in St. Vidom. Start bo cilj sta pri km 2. Na sporedu so dirke za prvenstvo Slovenije na 1 km, 25 km in motornim vodstvom ter dirke novincev na 3 km, juniorjev na 3 km, gostov na 5 km, handicap 5 km in tandem 3 km. Popoldne se vrši motoklasična hitrostna dirka na 10 km na progi Kranj-Medvode. Start ob 9. uri v Kranju (Gaštel).

Prvenstvena kolesarska dirka kluba »Ježica« se je vršila dne 11. t. m. na 100 kilometrov dolgi progi Stožice-Vranjsko-Stožice. Startalo je šest kolesarjev. Prvenstvo kluba si je priboril Aug. Pečnik, bivši član ljubljanske Ilirije, ki je vozil 3 ure 31 min. 48 sek. Drugi je bil Antan Snol (3:53:32), tretji pa France Dobnikar. Ako vpoštevamo, da se je klub »Ježica« šele komaj ustanovil, so doseženi rezultati gotovo vsega vpoštevanja vredni in moramo mladi, a podjetni sportni organizaciji le čestitati.

Dirka Ljubljana-Kočevje. V nedeljo dne 25. t. m. priredi kolesarski podsavez za Slovenijo veliko propagandno dirko v Kočevje, katere se udeležijo vsi klubi Slovenije. Start ob 8. uri pri km 3. — Po dirki zborovanje navzočih klubov ter ustanovitve kolesarskega kluba Kočevje, oziroma Ribnica.

V Mariborski koči na Pohorju je tamkajšnja podružnica SPD izpolnila vse opremo, posebno pohištvo, tako da zadošča sedaj tudi velikemu prometu. Tudi pri največjem naveli so dobili vsi turisti doslej prenočišča. Koča bo ostala vso zimno stalno oskrbovana, na kar se že sedaj vsi gostitelji zimskega sporta opozarjajo.

Na novo markirana pot na Sv. Jošt Ljubljancem, ki radi obiskujejo Sv. Jošt opozarjamo, da je na novo markirana najkrajša pot od postaje Trata (Škofje Loka) preko Črnogroba na Sv. Jošt. Pot gre najprej ob železnici, potem zavije na levo skozi Virmaže, od tod čez cesto po lepi poti skozi prijazne gozdove do cerkve v Črnogrobu, nadalje po kolovozni poti okoli kote 581 — severno mimo Planice, potem naravnost proti severu po gorskem hrbtu skozi Čepule, mimo blago slovljenega studenca, po stezi nad Javornikom na Sv. Jošt. — R. P.

Kranjski Kranjski Storžič. Kranjska podružnica Sl. pl. društva je dala markirati v zadnjem času več poti na Kranjski Storžič. Tistim, ki bi se peljali z avtomobilom ali s pošto do Tupalč, bi priporočila pot iz predora-Bačelsko sedlo-Storžič Tistim pa, ki bi hoteli iti z Kranja peš, bi nasvetoval najkrajšo pot skozi Kokrovo Spodnjo Belo-Zabljje-Babni vrt (dobri dv uri; pot zelo lepa, lahko tudi z vozom). — Babnega vrta — mimo Krničarja — n

Kmetijsko potovanje

Beograd, 13. septembra.

Bila je srečna ideja, povesti slovenskega kmeta iz njegovega selišča v širni svet, da spozna lepoto svoje domovine, gospodarske raznoterosti, blagostanje obdonskih sorojakov, duše in nrv srbskega in slovenskega seljaka in prekrasni biser, našo divno prestolico — Beograd.

V soboto ob 4. uri naj je vlak povedel iz Beo Ljubljane, osrčje slovenskega življa, tja proti solčnemu vzhodu. Kar nekam otožno nam je bilo, ko so nam izginjali izpred oči ponosni naši gorski vršaki in nas je oklenila ozka savska testka, zapelječ nam s svojimi zelenimi stenami sleherni razgled. V Zidanem mostu je dunajskemu vlakom odrekla zavora, kar nam je povzročilo prav neprijetno čakanje in hrepenenje: tja ven, v novi svet. No, po dolgem odmoru je le šlo.

Polagoma nas je jela oblemati noč, ki nam je zakrivala v mračno odejo obširne ravnine zagrebške okolice tja doli proti slavonskim velikim planotam. Kakor hitro

smo zapustili slovenska tla, smo jeli pogrešati ono prijazno in gostoljubno ravnanje z izletniki. V Zagrebu so nas pustili čakati do dve uri, v Sisku so nas pa kratkoma vrgli iz čuega voza, češ, da rabi poprave. (Kaj tega v Zagrebu niso mogli dognati?) Nadomestila ni bilo, zato je bilo treba, da se stisnemo v en sam voz. Noč ni bila baš prav prijetna v taki gneči.

No, pa izšlo se je le brez večjih neprilik. Da ni odneslo enemu klobuka, drugemu plašča, tretjemu jopiča, bi nezdgo sploh ne bilo. Od Bosanskega Broda dalje se je pričelo polagoma svetliti. Jutranji mrak je zaspano z nami vred zelnal po obširnih poljanah, dotle nam nepoznanih. Ravan, sama ravan, obsežni travniki, velikanske njive s samo turščico poleg onih, ki so bili že skrbno in najlepše preorane. Za Vinkovci je zora pregnela zadnje sledove zaspanosti v nas in v pokrajini zunaj. One velike stepe so ožile. Tu na stotine goveje živine, tam enake množine konj, med njimi ovce, kakor v naših planinah, mnogobrojne črede prasičev, goš, puranov, vse v prosti naravi,

vec novo za nas.

Proti bližnji Srbije smo na njivah že opazili vinograde, sladkorno peso, papriko I. dr.

Bilo je že deset, ko smo ugledali pred seboj ono krasno prestolico, ki smo tako hrepeneali po njej. Srce se nam je širilo, ko smo ugledali našo Savo v obliku Donave, prav pred lilem naših osvoboditeljev, ki so se leta in leta ozirali gori proti izviri bistrh naših voda še gorečnejše kakor mi proti končnemu cilju.

Na kolodvoru so nas imenoma vlade pozdravili g. minister dr. Kukovec, poslanci Gjorgjevič (učitelj), Bubanović, urednik »Pravde« poslanec Sokić, dr. Hacin, uradniki poljedelskega ministrstva ter mnogi Slovenci in ogromno število Beograđanov.

Ko smo se nastanili po odkazanih nam stanovanjih, smo si ogledali mesto. Ob 1. smo obedovali v Topčideru. Pogostila nas je vlada, ki se je s šestimi ministri udeležila obeda. Bila je gniljivo gledati silovlaskega ministrskega predsednika Pašića v preprosti obleki sredi svojih tovarišev (gg. Pribičević, Trifković, Krizman, Kuko-

Prosveča

Hudočestveni teatr ostane za vso leto kočo sezono v Pragi, odkoder bo priredil par gostovanj v Berlinu. Svojo namero da se vrne v Jugoslavijo, je moral opstiti, ker je dobil stalno ponudbo od priškega vinogradskega gledališča. Ansaru Hudočestveni« se je spončil z mami bivšimi člani znamenitega gledališča, ki so že poprej pobegnili iz Rusije.

Splitsko narodno gledališče se odpre dne 10. oktobra t. t. z Vinkovčevim dramo »Ekvinočij«. Otvoritev predstavi prisrčnovalni minister prosvete, Svetozar Pribičević.

XX. umetnostna razstava v Jakopičvem paviljonu. Prvenstvo se jeseni umetnostna razstava, ki bo vsebovala dela čeških in jugoslovanskih grafičarjev. Prijave in pošiljnice na: R. Javčič Ljubljana, Turjaški trg 2. Zadnji rok 24. september.

* 15. september. Včeraj je poteklo leto, odkar je leta 1918. izvršila grobova vojska s jugoslovanskimi dobrovoljnimi polki znameniti proboj na Dobrem polju. Vetrniku in Kosjaku na solunski fronti, razbila Bolgare in Nemce ter nastopila svojo znamenito pot v domovino. Ta dan je bil odločilen moment v svetovni vojni, ki je odprl usodo centralnih držav in bil prvi korak k našemu osvobojenju in ujedinjenju. Ko se spominjamo tega velikega dne, ki nam je prinesel svobodo, se spominjamo s hvaležnostjo junakov, ki so izvršili to veliko zgodovinsko delo ter jim kličemo: Slava!

* Bela Linder v naši državni službi. Kakor poroča »Trgovinski Glasnik«, je bivši načelnik mestne občine Pečuh, Bela Linder, imenovan za državnega uradnika v Sisku.

* Izprememba voznega reda. Obratno ravnateljstvo južne železnice razglasi, da vozi mešani vlak št. 801, ki je vozil doslej iz Maribora proti Ljubljani ob 12/48, od 15. septembra naprej, izveniši nedelje in praznike, zaradi šolarjev ob 13/25.

* Novo žigosanje kvart. V smislu taksnega in pristojbinskega pravilnika se imajo vse enote (igre) kvart in dom, kar se jih nahaja dne 1. septembra 1921 v naši državi, iznova žigosati in razlika v taksi — 10 dinarjev — se mora plačati najkasneje do 1. oktobra 1921. V območju ljubljanske delegacije izvršuje to žigosanje davčni urad za mesto Ljubljano. Lastniki kvart in domov morajo v svrhu žigosanja prinesiti pisмено nekolkovano prijavo, v kateri morajo navesti, koliko že rabljenih in koliko še nerabljeneh iger kvart in domov prinesejo v žigosanje.

* Subvencija profesorskemu združenju. Minister prosvete je dovolil 10.000 dinarjev kot prispevek za stroške letne skupščine profesorskega združenja, ki se vrši v dneh 25. do 27. septembra v Zagrebu.

* Preskrba Ljubljane s krompirjem. Stranke se opozarjajo, naj kolikor mogoče hitro naznanijo na mestno tržno nadzorstvo, pisмено ali osebno, količino krompirja za celo leto. Istotako naj naroče vsi javni in privatni zavodi, restavracije in gostilne nemudoma celo količino krompirja, ki ga potrebujejo. Izvoznim firmam za prasičbo bo istotako na razpolago poljubna množina za krmo primernega krompirja, ki naj ga nemudoma naroče s označbo, koliko rabijo krompirja vsak teden, da se jim krompir tedensko dostavi, da ostane domači krompir za ljudski konzum. Na kvaliteto krompirja se bo kolikor mogoče oziralo ter se bo droben krompir porabil za krmo.

* Smrtna kosa. V sredo je umrl v Ljubljani g. Ivan Taufer, posestnik in lastnik opekarnice v Zagorju, eden tamošnjih najuglednejših narodnih, naprednih in sokolskih delavcev, ki ga bo Zagorje težko pogrešalo. Truplo so prepeljali v Zagorje, kjer bo položeno danes ob 16. uri k večnemu počitku. N. v. m. p!

* Zdravstveno stanje v Ljubljani. V dobi od 4. do 10. septembra je v Ljubljani griza sicer nekoliko pojemale, vendar je za grizo umrlo še 16, obolelo pa 42 oseb. Narodilo se je v tej dobi 27 otrok, umrlo pa je 13 oseb. Ena oseba je izvršila samomor.

* Ogenj na državnem kolodvoru. Včeraj okoli 5. ure zjutraj je nastal v čuvajnici na državnem kolodvoru v Šiški ogenj, ki je čuvajnico popolnoma vpepeli. Požar je bil takoj opazen in gasilci pravočasno obveščeni, tako da je bila preprečena vsaka večja nesreča.

* Nezgodar dr. Gvidona Serneca v Celju. Odvetnik dr. Gvidon Sernec je v bližini hiše svojega očeta tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo.

* Kolo jugoslovanskih sester v Celju priredi dne 25. t. m. v korist revnim akademikom in ruskim beguncem velik srečolov.

* Neverjetno, a resnično. Iz Celja nam pišejo: Na meščanski šoli v Celju je letošnji zopet nastavljen kot strokovni učitelj Nemec Gustav Klier, ki je sicer na pravilni takozvani izpit iz slovenščine, vendar pa nima izpita za meščanske šole. Klier je znan nemški zagrizenec, ki se dela jako sladkega, sicer pa prav raz hvali razmere v Avstriji in pripoveduje, kako poceni se živi na Dunaju, kako dobro plače imajo tamkaj učitelji itd. Čudimo se, da se še ni preselil v Avstrijo, če bolj pa zakaj nastavlja naše oblasti takega človeka brez izpita na tako mesto, dočim se potikajo naši učitelji s strokovnimi izpiti po osnovnih šolah.

* Celjsko porotno sodišče. Dne 13. septembra se je zagovarjal pred celjsko poroto trgovski pomočnik Gustav Slopšek iz Dedje vasi zaradi uboja svoje matere in raznih malih tatvin. Razne okolnosti so sicer govorile za to, da je bil ubijalec Slopšek, vendar pa se mu krivda ni mogla dokazati in je bil zato obtožbe glede uboja oproščen in obsojen samo zaradi tatvin na 10 dni zapora. Isti dan je bil v tajni razpravi Baltazar Pristovski obsojen zaradi poselitve na dve leti težke ječe. Včeraj je bil 23letni posestnikov sin Ferdinand Znoj iz Nerač, ki je v prepiru svojega svaka Kolena zabodel in težko ranil, obsojen na osem mesecev težke ječe. Neža Srednik pa zaradi tatvin na eno leto zapora. S tem je bilo štiridnevno porotno zasedanje zaključeno.

* Izpolnitev obrtnih razstav v Mariboru. Včeraj so izvršili svojo razstavna dela še one trgovke, ki so se priglasile in imele rezervirane stojnice, tako da je sedaj razstava kompletna. Obisk je trajno dober in se je doslej prodalo že mnogo blaga. Pričakovati je, da bo dosegla razstava popoln uspeh.

* Slovenska dijaška zadruga v Pragi opozarja svoje člane, da naj ne prihajajo brez denarja v Prago, ker Zadruga nima sredstev, da bi jih pred nakazitvijo stipendij podpirala. Stanovanja v Pragi so se podražila do 100 odstotkov. Istotako pozivljamo člane, da v polni meri izvedejo poštinskih akcij, ker sicer groze vsem katastrofalni časi. — Odbor.

* V Gradcu okrađeni beograjski trgovci. Na graškem kolodvoru je v sredo ukradel neznan žepar nekemu beograjskemu trgovcu kovčeg, v katerem je imel okoli 90.000 jug. kron denarja.

* Aeroplanska nezgoda. V Sarajevu se je v nedeljo razširila govorica, da je neki aeroplan, ki je z važnimi uradnimi spisi odletel iz Mostara v Beograd, gotovo ponesrečil, ker ni prispel v Beograd. Takoj so bila obveščena oblastva in aviazijska postaja v Rajlovu ter je odšlo nekoliko aeroplanov na iskanje. Sedaj prihaja vest, da se je omenjeni aeroplan zaradi pogreške na motorju moral ob Drini spustiti na tla. Ponesrečil ni nikdo.

* Strašna rodbinska tragedija. V Baji se je to dni odigrala strašna rodbinska tragedija. Soproga profesorja Lukina je bila že delj časa umobolna. Te dni je profesor Lukin službeno odpotoval in to priliko je nesrečna žena uporabila, da usmrti svoje otroke. Pozno v noč je pisala pisma, katerih vsebina dokazuje, da ji je um potemnel. Ko je končala pisma, je vzela iz zibelke najmlajše dete ter ga vtopila v kopalni kadi; isto je storila s svojo sedemletno hčerko. Desetletni sinček, ki je slutil namero svoje matere, je pobegnil k sosedom ter povedal, kaj se je zgodilo. Poklicani zdravnik je mogel ugotoviti samo smrt obeh otrok.

* Oh ta nesrečna ljubezen! Ivan Skrijane, delavec na južni železnici v Mostah se je spri s svojo izvoljenko. Sklenil je, da buz rje ne more več živeti in da gre rajši v smrt. In res, ko sta se ločila in šla vsak na svojo stran, si je Skrijane pognal kroglo v prsa. Prestrelila mu je prsa. Prepeljali so ga v bolnico.

* Nesreča pri umivanju oken. Fani Puštavrh, služkinja pri Dolencu na Resljevi cesti je pomivala okna v prvem nadstropju. Pri tem je omahnila ter padla raz okna na tla. Pri padcu je zadobila tako močne notranje poškodbe, da so nezvestno odpeljali v bolnico.

* Ljubezniv sin je Josip Jurkovič iz Gorenje pri Kočevju. Svojega očeta sovražil in zaničeval pri vsaki priliki vled tega, ker mu ne izroči posestva. Pred tednom je ponovil zopet svojo zahtev po izročitvi posestva, toda oče ni hotel ničesar slišati o tem. To je sina tako razjezilo, da se je zakadil v očeta, ga podrl na tla, na vse zadnje pa ga z neko stvarjo tako udaril po glavi, da se je moral iti zdraviti v bolnico.

* Raz lestve je padel. Josip Petan, blapci pri »Impetu« je šel doma po lestvi. Pri tem pa je padel tako nesrečno, da je zadobil močne notranje poškodbe.

* Nesreča pri delu. Anton Martinčič, delavec na parni žagi graščine Snejnik, je odvažal z vagončki žaganje. Na ovinku mu je skočil vagonček s tira in Martinčič je pri tem padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo.

* Velika tatvina eksploziva. V Sušicah pri Delnicah na Hrvaškem je bilo pred nekaterimi tedni ukradeni iz železniškega skladišča 35 kilogramov eksplozivnega materiala. Po dolgem zasledovanju je te dni neki policijski agent v vlakcu med Plaskim in Ogulinom zaplenil 40 kg eksploziva in 100 glavice, obenem pa je zasedel znanega komunisto Milana Vukovića v trenotku, ko je nameraval odnesti iz vlaka večjo množino dinamita. Vuković in neki njegov pomožnik sta bila izročena državnemu pravdnstvu v Ogulinu.

* Sleparska ciganska dvojica. V nedeljo sta bila aretirana na Bledu cigan Ivan Held in ciganka Marija Reinhart, ki sta v Bohinjski Bdi ogoljufala posetnikov hčerko Frančiško Zupančičovo za 56.000 K. Cigan Held se je par dni poprej spri s ciganom Rakom in bil pri tej priliki težko ranjen na desni roki.

* Tatvina. Lesnemu trgovcu Antonu Jugu v Mariboru je nekdo v noči od torika na sredo ukradel iz pisarne več kosov obleke in nekaj moškega sukna.

DRŽAVNA POSREDOVALNICA ZA DELO.

Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 4. do 10. septembra 1921 dela 242 moških in 215 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 183 moških in 224 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 188.

Promet od 1. januarja do 10. septembra 1921 izkazuje 28. 942 stanov in sicer 11.910 delodajalcev in 12.034 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 6798.

Dela iščejo: pisarniške moči, kovinarji, sedlarji, rudarji, krojači, čevljarji, natakarji, natakarice, hotel, sobarice, pekli, mlinarji, mesarji, dninarji, dninarice, zi-

darji, boln. strošnice, modistke, vajenci, vajenke itd.

V delo se sprejemajo: blapci, dekla za polje in živino, ključavničarji, elektro-montarji, mizarji, krojači, šivilje, tesarji, čevljarji, usnarji, vzgojiteljice, sinčkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

POZIV USMILJENIM SRCEM!

V svrhu izposlovanja podpor in zbiranja darov za pogorele v Klečah pri Ljubljani se je konstituiral pomožni odbor, ki se tem potom obrača do vseh usmiljenih src z iskreno prošnjo, da na katerikoli način pomorejo težko prizadeti pogorelem. Steherni dar, tudi najmanjši, je silno dobrodošel in kdor hitro da, dvakrat da.

Vseh pogorelecev je deset in med temi so štirje, ki so popolnoma brez vsake hrane, obleke in obutve, vrha tega pa še brez strehe. Njim in vsem ostalim je zgorela vsa živinska kрма, gospodarsko orodje in stroji, velike množine poljskih sadežev itd. Posebna cenilna komisija je ocenila po požaru povzročeno škodo, ki znaša 3.117.874 kron; zavarovalnica pa samo 434.190 kron; potemtakem je nepokrite škodo 2.683.684 kron. Ako torej ne pride hitro izdatna pomoč, so prizadeti izpostavljeni gladi in vsem vremenjskim neugodam jesenskega in zimskega časa.

Pomožni odbor zato gleda priprosi in apelira na vsa dobrotna srca, da po svojih močeh prispevajo za ponesrečene družine. Vsi darovi naj se pošiljajo na »Pomožni odbor za pogorele v Klečah, pošta Ježica pri Ljubljani«.

Naše šole

Inskripcija na ljubljanski univerzi se prične dne 1. oktobra in traja do 9. oktobra.

Na novoustanovljeni Srednji vinarški, sadlarski in poljedelski šoli v Mariboru se prične prvo šolsko leto 1921/22, po možnosti začetkom meseca novembra t. l. Dan se objavi, čim bodo predpriprave za otvoritev nove šole dovršene. »Srednja šola« je razločevati od stare vinarške, sadlarske in poljedelske šole v Mariboru, ki obstoja dalje in začne šolsko leto že 16. septembra t. l. Namen srednje šole je, da se nje učenci izobrazijo teoretično in praktično v kmetijski stroki tako, da morejo pozneje z uspehom voditi manjša in srednja privatna in državna posvetstva ter dobro opravljati državno službo kmetijske stroke. Nauk v srednji šoli traja tri leta, a četrto leto po svrščeni šoli je posvečeno izključno praktičnemu izpolnjevanju in specializiranju. Šolsko leto traja do konca julija naslednjega leta. Vsi učenci so eksterenisti (izven zavoda stanujoči in oskrbovani). Pogoj za sprejem so: a) starost najmanj 16 let; b) najmanj z dobrim uspehom dovršena popolna štiri-razredna meščanska šola ali nižja realka ali pa nižja gimnazija; ako so dotičniki absolvirali kakor drugo kmetijsko šolo ali kako kmetijsko prakso ali so predvsem kmetijski sinovi, imajo prednost; c) lepo vedenje; d) državljanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; e) telesno in duševno zdravje, kar utaneš tudi šolski zdravnik pred končnim sprejemom v šolo. Nekaterim sinovom ubožnejših posestnikov se dovoljujejo državne podpore. Prošnje za sprejem, kolikove po 7 dinarjev (28 kron), je postati do dne 5. oktobra t. l. ravnateljstvu državne vinarške, sadlarske in poljedelske šole v Mariboru. Prošnje si morajo priložiti: 1.) krstni list; 2.) domovnica; 3.) zadnje šolske izpričevalo; 4.) zdravniško izpričevalo; 5.) izpričevalo o npravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v šolo neposredno iz kakke druge šole; 6.) kratek popis dosedanjega življenja; 7.) ubožno izpričevalo; ako prosilec upravičeno reflektira na državno podporo, katera bi se pa morala vrniti v polnem znesku, ako se izkaže naknadno, da je dotičnik ni potreben v polni meri. Obvesitilo o rešitvi prošnje za sprejem se dostavi po pošti vsakemu prosilcu. Učenci, ki ne bodo zadovoljivo napredovali ali so neprimerne vede-nja, se odstranijo med šolskim letom.

»Dijaški koledar«. Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice je izdal za leto 1921/22. »Dijaški koledar«, ki bo vsled svoje ličnosti, kakor tudi bogate vsebine gotovo vsem dijakom dobrodošel prijatelj. Iz bogate vsebine koledarja omenjamo: Kraljeva hiša Karadjordjevičev razdelitev ur, kolkovne in poštne pristojbine, ploskovne mere, primera različnih mor in uteži, različne hitrosti, statistični podatki o naši kraljevini in najvažnejše iznajdbe. Zelo temeljito je obdelano naše šolstvo in srednješolstvo kakor tudi visokošolstvo na 21 straneh drobnega tiska vse potrebne informacije glede šolstva. Prav dobro bo tudi služil popoln »Pregled dijaških organizacij«. Skrbno sestavljene in obširne »Matematične formule« zaključujejo informativen del koledarja. V krasnih verzih sleda »Naši cilji«, ki jih izpolnjujejo članka »Narodno obrambno delo in dijaštvo« in »Prednogi zmage«. Koledarju sta pridejani še dve polni dobrega praznega papirja in je zato koledar uporaben tudi kot beležnica. Lepo vezan koledar velja 5 dinarjev. Dijaški in dijakinje! Naj ne bo nikogar, ki bi ne imel »Dijaškega koledarja« Jugoslovanske Matice. »Dijaški koledar« se dobi v vseh knjigarnah in v pisarni Jugoslovanske Matice, Ljubljana, Pred Školjo 31, I. nadstropje.

»Dijaški koledar«. Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice je izdal za leto 1921/22. »Dijaški koledar«, ki bo vsled svoje ličnosti, kakor tudi bogate vsebine gotovo vsem dijakom dobrodošel prijatelj. Iz bogate vsebine koledarja omenjamo: Kraljeva hiša Karadjordjevičev razdelitev ur, kolkovne in poštne pristojbine, ploskovne mere, primera različnih mor in uteži, različne hitrosti, statistični podatki o naši kraljevini in najvažnejše iznajdbe. Zelo temeljito je obdelano naše šolstvo in srednješolstvo kakor tudi visokošolstvo na 21 straneh drobnega tiska vse potrebne informacije glede šolstva. Prav dobro bo tudi služil popoln »Pregled dijaških organizacij«. Skrbno sestavljene in obširne »Matematične formule« zaključujejo informativen del koledarja. V krasnih verzih sleda »Naši cilji«, ki jih izpolnjujejo članka »Narodno obrambno delo in dijaštvo« in »Prednogi zmage«. Koledarju sta pridejani še dve polni dobrega praznega papirja in je zato koledar uporaben tudi kot beležnica. Lepo vezan koledar velja 5 dinarjev. Dijaški in dijakinje! Naj ne bo nikogar, ki bi ne imel »Dijaškega koledarja« Jugoslovanske Matice, Ljubljana, Pred Školjo 31, I. nadstropje.

»Dijaški koledar«. Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice je izdal za leto 1921/22. »Dijaški koledar«, ki bo vsled svoje ličnosti, kakor tudi bogate vsebine gotovo vsem dijakom dobrodošel prijatelj. Iz bogate vsebine koledarja omenjamo: Kraljeva hiša Karadjordjevičev razdelitev ur, kolkovne in poštne pristojbine, ploskovne mere, primera različnih mor in uteži, različne hitrosti, statistični podatki o naši kraljevini in najvažnejše iznajdbe. Zelo temeljito je obdelano naše šolstvo in srednješolstvo kakor tudi visokošolstvo na 21 straneh drobnega tiska vse potrebne informacije glede šolstva. Prav dobro bo tudi služil popoln »Pregled dijaških organizacij«. Skrbno sestavljene in obširne »Matematične formule« zaključujejo informativen del koledarja. V krasnih verzih sleda »Naši cilji«, ki jih izpolnjujejo članka »Narodno obrambno delo in dijaštvo« in »Prednogi zmage«. Koledarju sta pridejani še dve polni dobrega praznega papirja in je zato koledar uporaben tudi kot beležnica. Lepo vezan koledar velja 5 dinarjev. Dijaški in dijakinje! Naj ne bo nikogar, ki bi ne imel »Dijaškega koledarja« Jugoslovanske Matice, Ljubljana, Pred Školjo 31, I. nadstropje.

BAISSE SREDNJEVROPSKIH VALUT.

Ovriška borza dne 14. septembra naznanja padec skoro vseh srednjeevropskih valut. Berlin je zdrknil na 5,30, Praga se drži sorazmerno trdno na 7, Budimpešta 1,20, Zagreb 2,50, Dunaj 0,55, avstrijske žigosane krone 0,45. Padanje valut zavzema vedno širše kroge, v vrstino balise-spekulacije je potegnena še Bukarešta, ki notira na včerajšnji ovriški borzi 4,40 in Varšava, najslabša valuta na svetu, katere marka je vredna samo še 0,12 švicarskega centima.

Domače časopisje je našlo vzroke padca jugoslovanske krone v državnem gospodarstvu, v državnem proračunu, v prometni in davčni politiki, v premali produkciji in temu sledečemu velikemu uvozu. Čeprav so ti in podobni faktorji odločilne važnosti za presojo notranje vrednosti valute, vendar menimo, da so ti faktorji povzročili zadnje padanje naše in ostalih valut samo posredno.

Dojstvo, da padajo vse srednjeevropske valute, govori jasno proti izpremembi tisočerihi faktorjev narodno-gospodarske narave, ki niso mogli biti v sedmih različnih državah istočasno posledica novega padanja vseh sedmerih valut. Jasno nam je, da je tu enoten vzrok, ki ni mogel nastati v notranjosti srednjeevropskih držav, ampak je prišel od zunaj.

Ta snenek, omogočen po možnostih ne-reelne spekulacije in fiktivnih kurzev na borzah, kjer prizadete valute niti ne kotirajo, je povzročil v Srednji Evropi ogromno škodo. Države od Baltika do Jadrana mu niso mogle pravočasno parirati.

Močni inozemski spekulanti v zvezi z nekaterimi domačimi valutami trgovci Srednje Evrope so vrgli na trg srednjeevropske valute in finančna moč teh držav se je v usodnem trenutku izkazala za preslabo, da bi parirala ponudbo z nakupom svojih valut. Mere, ki jih navdušuje zagrebška anketa za zboljšanje naše valute (poostrenje nadzorstva nad poslovanjem spekulantov, oficioelno kotiranje dinarja na inozemskih borzah, posebna zaupna poverjenstva v inozemstvu, ki bi nadzirala poslovanje z našo valuto in našimi devizami ter izzvala povpraševanja po naši novčanici, kadar bi bilo to treba), so sicer nad vse potrebne, da se omeji inozemska in domača spekulacija. Vendar pa po našem mnenju ne bodo mogla preprečiti njene-ga dela in onemogočiti sama večjih diferenc v presoji vrednosti naše valute. Možnosti velikih spekulacij ležijo v obsežni inflaciji denarja vseh srednjeevropskih držav in v njihovih trajnih finančnih krizah.

Velike zunanje finančne transakcije, ki bi jih podvzela finančna uprava, redukcija ali vsaj stabiliziranje milijard jugoslovanskih kron, ki se nahajajo v prometu, stabilnost in ravnotežje v državnih dohodkih in izdatkih in njen predpogoj — urejene davčne razmere, to so sešne temelji, na katerih bo slove-lja trajna in odgovarjajoča vrednost naše valute. Ta stabilnost vrednosti valute in zmanjšanje denarja v prometu na naj-nujnejše potrebe bi onemogočila škod-ljive spekulacije. Dokler pa ne pridemo tako daleč, se bodo še dostikrat iz naših neurjenih razmer okoristili bogati tuji in domači spekulanti na škodo vsa-ga domačega gospodarstva.

— Omejitve sprejemanja blaga na ob-mejni postaji Raket. Za obmejno posta-jo Raket je radi nakopičenega blaga do-madaljšega ustavljeno sprejemanje bla-ga, in sicer samo za lokalni promet. Iz-vzete so pošiljave živine, živil in blaga, ki se hitro pokvari.

— Transporti na južni železnici samo v zaprtih vozovih. Vse železniške po-staje so bile ponovno opozorjeno, da se sme blago, namenjeno za vožnjo po južni železnici, nalagati smo v zaprtih vago-nih, ker je južna železnica naročila svoj-im postajam, da morajo transporte v odprtih vozovih vračati v oddajne po-staje.

— Zagrebški trg s poljskimi pridelki dne 14. t. m.: pšenica 1085—1085 K, ko-ruza 875—885 K, oves 785—795 K, rž 900—910 K, beli fižol 950 K, ječmen (arški) 970 K, moka št. 0 z vrečami 1680 K. — Cene postavno vagon Za-greb. Današnje tržišče je bilo brez ži-vahnega prometa.

— Prodaja iglastega lesa pri gozdar-skem odseku pokrajinske uprave v Sara-jevu, odločena za dan 17. t. m., je pre-ložena na dan 17. oktobra. Predmetni oglas je interesentom v pisarni trgovsko in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— Letošnja oljčna letina v Dalmaciji bo slaba kakor poročajo iz Splita. Oljci so rodile zelo redko in imajo nerazvit sad.

Zapustila nas je za vedno naša nadvse ljubljena zlata edinka

NIKICA

ter odšla med nebeške krilatece.

Pogreb se vrši v petek 16. t. m. ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Sv. Jakoba nabrežje št. 41, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 15. septembra 1921.

Žalujoči rodbini Markelj-Bergant.

— Češkoslovanski hmeljski trg. Iz Zlatca poročajo z dne 12. t. m.: Vled padca nemške marke žateški trg zelo trpi. Navzile temu, da se je hmelj v Nürnbergu podražil povprečno za 500 mark, je razlika v cenah med žateškim in nemškim hmeljem tako visoka, da je vsaka izvozna možnost izključena. Vled tega postoji nevarnost, da navzile slabi hmeljski letini v Češkoslovanski trg ne bo kupil vsa letošnjega pridelka. Vled tega so začele cene padati. Podoželski pridelovalci, ki so čakali na boljše cene, so začeli blago ponujati. Prometa ni bilo velikega. Prvovrstni hmelj se je nakupoval po 6500 Kč, za 50 kg (kar je v našem denarju radi sedanjega slabega stanja naše valute proti češki okoli 360 naših kron za 1 kg). Srednji hmelj se je plačeval pod 6000 Kč, za 50 kg.

— Bolgarsko posojilo v inozemstvu. Bolgarski finančni minister Tugrakov je po povratku iz inozemstva izjavil, da je zasigural Bolgarski posojilo 75 milijonov frankov.

— Padanje nemške marke in Amerika. Iz New Yorka poročajo, da je tam promet s markami zelo majhen. Kurzi pristisk prihaja, kakor domneva časopisje, najbrže iz Evrope.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 215 — 317,25 Milan izplačilo 1010 — 1025, ček 1000 — 1010, London izplačilo 880 — 890, ček 880 — 885, Newyork kabel 245, ček 238 — 240,50, Pariz 1680 — 1710, Praga 292 — 294,50, Svica 4050 — 4100, Dunaj 15,40 — 16, Budimpešta 49,25 — 50, valute: dolar 238 — 241, avstrijske krone 16 — 17, rublj 19 — 20, češke krone 290, napoleoni 790 — 800, marka 212 — 215, leji 210, lire 1000 — 1010, madžarske krone 45.

Banka za Primorje 770. Trg. obrtna banka 240 — 260. Hrv. eskomptna banka 675 — 685. Brodska banka 420. Jadranska banka 1800. Jugoslovanska banka 520 — 535. Ljub. kreditna banka 815. Narodna banka 520 — 525. Prastrediona 5100 — 5150. Rečka pučka banka 870 — 880. Slov. eskomptna banka — Srpska banka 700 — 705. Goranin 590 — 610. Gutman 1500 — 1550. Nar. žumska industrija 580 — 595. Našička industrija drva 505 — 540. Slavonija 640 — 710. Trgov. premogokopna družba 500.

Beograd, valute: dolar 58, leji 32, levi 57,50, marka 54, avstrijske krone 4, devize: London 227, Pariz 428, Solun 290, Dunaj 3,67, Berlin 55,50, Praga 77, Milan 257, efekti: Narodna banka SHS 2735.

Zürich, devize: Berlin 5,35, Newyork 5,81, London 21,48, Pariz 40,10, Milan 24,45, Praga 6,95, Budimpešta 1,15, Zagreb 2,40, Bukarešta 4,75, Varšava 0,13, Dunaj 0,47, žigosane krone 0,44. Dunaj, devize: Zagreb 646 — 650, Beograd 2582 — 2602, Berlin 1457 — 1490, Budimpešta 310,50 — 313,50, Bukarešta 1945 — 1955, London 5890 — 5910, Milan 6740 — 6760, Newyork 1616 — 1620, Pariz 11,280 — 11,320, Praga 1927 — 1933, Sofija 970 — 980, Varšava 38,50 — 35,50, Zürich 27,875 — 27,925, valute: dolar 1598 — 1602, levi 945 — 955, marka 1455 — 1461, funti 5899 — 5880, francoski franki 11,255 — 11,265 lire 6710 — 6730, dinarji 2561 — 2581, poljske marke 33,75 — 35,75, švicarski franki 27,825 — 27,875, češke krone 1922 — 1928, madžarske krone 309,50 — 312,50.

Praga, devize: Berlin 76 — 77, Zürich 1488,50 — 1441,50, Milan 352 — 354, Pariz 579,50 — 582,50, London 309,50 — 311,50, Newyork 82,75 — 83,75, Beograd 135,25 — 136,75, Bukarešta 69,50 — 70,50, Sofija 54,25 — 55,25, Dunaj 4,85 — 5,45, Varšava 1,50 — 2,10, Zagreb 33,35 — 34,15, Budimpešta 15,22 — 16,025, va-lute: marka 76 — 77, švicarski franki 143,50 — 1436,50, lire 349 — 351, francoski franki 576,50 — 579,50, funti 308,50 — 310,50, dolarji 82,25 — 83,25, dinarji 131,25 — 132,75, leji 68 — 69, levi 53,50 — 54,50, avstrijske krone 4,85 — 5,45, poljske marke 1,10 — 1,70, madžarske krone 15,225 — 16,025.

Berlin, devize: Rim 464,50 — 465,50, London 408,05 — 408,55, Newyork 109,76 — 109,98, Pariz 761,70 — 763,20, Svica 1888,10 — 1891,90, Dunaj 9,68 — 9,72, Praga 131,10 — 131,40, Budimpešta 20,47 — 20,68.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Relativna vlažnost
15. sept.	7. 14. 21.	789-6 788-1 788-3	11-9 12-0 11-9	brez vetra sl. jap. sl. jap.	mogla d. obl. jasno	0-0 0-0 0-0

Spočetka je bil v novem stanu ka-
zadovoljen; toda vojaška služba je bi-
la težka in naporna in zato je komu-
čakal, da zopet sleče vojaške suknje.
Takrat je izbruhnila na Baljano jugo-
slovanska vstaja proti Turkom, ki je
imela vedno več uspehov; to mu je de-

Pa tudi v Ljubljani njegova sreča ni bila trajna. Leta 1915., ko je divjal avstrijski teror nad »nezanesljivimi elementi«, je častno vojaško sodišče obsodilo Podlimbarskega na izgubo častniškega čina in sicer zaradi romana »Gospodin Franjo«, v katerem slikajo bedo naših bosanskih bratov pod okupacijo in v katerem je povedal marsikatero bridko resnico. »Istino reci — pa uteci!« je zapisal v začetku svojega romana. Da, resnico je povedal — avstrijskim buričem pa ni uteklo. Izguba stotniške sarže pa ni bila edina kazen; sledila ji je druga. Še ve-

1. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

Vila obstane in odgovori:

Tako je Kulin ban s svojo veliko skrbnostjo za občno blaginjo držal besedo, ki jo je dal vili. A vila je storila, da se ljudje, kadar hvalijo dobre gospodaje, spominjajo tudi dobrega Kulina bana.

**SLOŽNO DELO SPASI NAROD,
ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU
ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!
VSI NA DELO, DA REŠIMO
BRATE!**

Priporočljivo!

Priporočljivo!

SIMON JENKO, Zbrani spisi.

Uredil dr. Joža Glonar. Cena K 42[—], po pošti K 4²⁰ več.

Anatole France, Pingvinski otok.

Roman. Broš. K 42[—], vez. K 52[—], po pošti K 3⁴⁰ več.

Cika Jova-Gradnik, Kalamandarija.

Pesmi za otroke. Vez. K 16[—], po pošti K 1⁴⁰ več. 209 Sl

Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

1827 Popravila točno in solidno! 52-
